

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
3 novembre st. v.
15 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 44.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

O glumă.

Erau căsătorii abia de două luni. Se iubiau cu pasiune și nici un norișor nu le intunecase orizontul fericirii lor.

George, iubia mult pe Elisa. O iubia cu unul din acele amori, pe care nu le simte cineva de două ori în viață. Și Elisa îl iubia pe dânsul «pote» mai mult chiar, decât dădea să se înțeleagă frumoșii ei ochi, umbriți de gene lungi, negre, care o făcea să fie răpitoare.

În fine, erau fericiți.

Dar pentru că în legile naturii stă scris, ca omul să nu se bucure mult de plăcerile vieții, a;ă și fericirea acestor doi amorași dură numai cât o apă caldă, căci într'una din zile, Elisa văzu un petic de hârtie căzând din busunărul soțului ei, pe care dânsul n'o băgă de seamă și după ce plecă, ea îl ridică, curiosă, — ca orice femeie — să vedă ce cuprinde. Dar d'abia îl desfăcu, citind câteva rânduri, și dete un

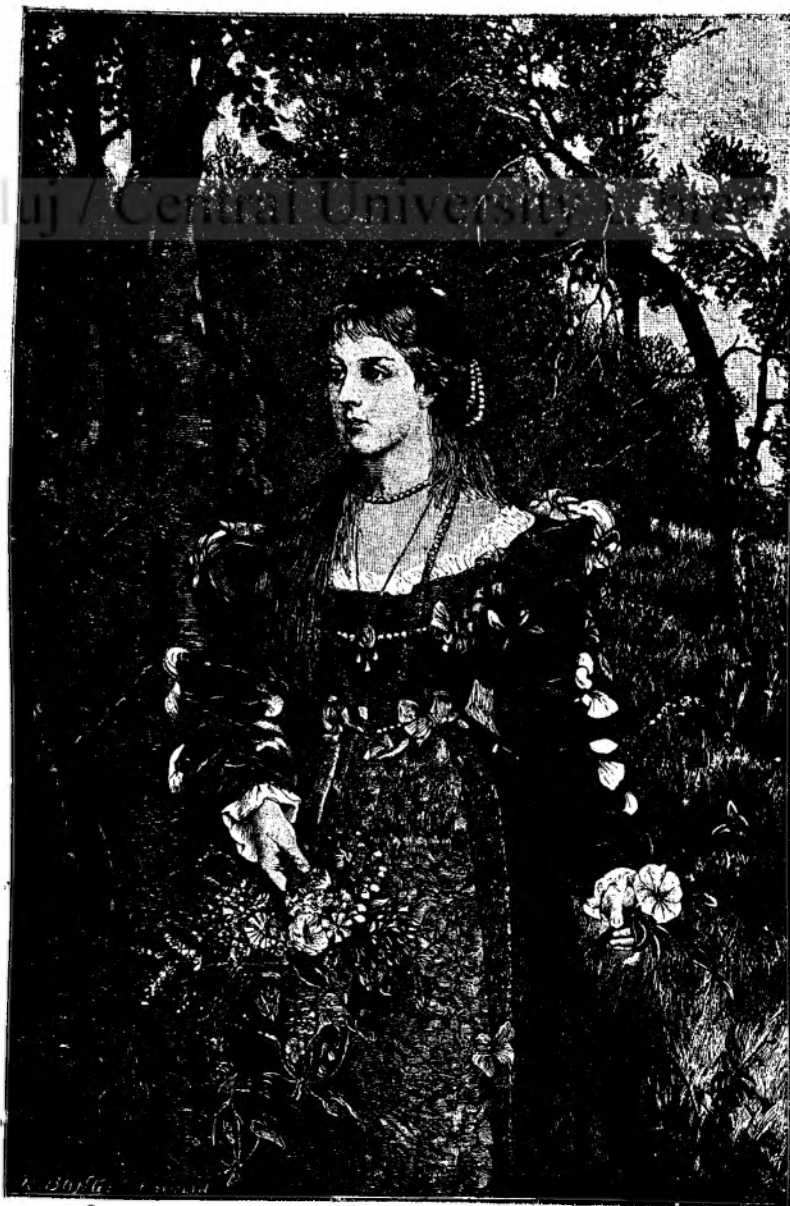
țipăt năbușit, punându-și mâna pe inimă. Iată ce era scris în acel bilet:
«Scumpul meu George!

«Cred că tu nu ai uitat orele fericite petrecute unul lângă altul săptămăna trecută, după cum nu le-am uitat nici eu; de aceea decă vovești, poți veni mâne s'era la mine să me iei, și vom merge tot la locul acela fermecător. Mai ales că soția ta nu e aci, și vom sta mai mult împreună.

«În speranță, că vei veni, îți dic la revedere și te sărut de mii de ori.

Fani.»

Aiii va să dică scumpul meu bărbat me înșelă?... El, care-l credeam a fi bărbatul cel mai bun! cel mai constant!.. Ce desiluzie!.. Și tôte pretestările acelea, că se duce să petrecă cu amicul lui, Gorăneanu, nu erau decă minciuni ca să me înșele pe mine, care-i credeam totul, fără ca vr'o bănuelă să-mitrecă cumva prin minte. Și decă nu gă-

ÎN GRĂDINĂ.

siam această scrisoare, de sigur că n'aș fi știut nici odată ce fel de soț model aveam!..

Să me înșele pe mine! pe mine care l'am iubit, care am ținut întotdeauna la dânsul!.. Dar cu cine? cu cine? Cel puțin nu o cunosc! Nu știu altceva, decât că se numește «Fani» și nimic mai mult!.. A! dar voi afla-o! voi cunoșce-o! și atunci...

Dar cum? Singură nu voi pute. Imi va trebui un tovarăș, dar unul in care să me pot increde cu siguranță, fără frică că me va tradă... A! am găsit! Gorăneanu.

Da! Dânsul, sânt mai mult ca sigură, că me va servi, mai ales că pentru a încoronă succesul resbunării mele, voi devini chiar alésa lui. Dacă dnialui are o amantă, pentru care cuvânt să n'am și eu un amant? Voi face aceea ce n'aș fi făcut nici odată, decât lucrurile n'ar fi ajuns aci.

Și când me gândesc, că sânt abia 2 luni de când m'a luat! Că-l iubiam pe acest soț ingrat, și credeam chiar că me iubește și dânsul; dar nu a fost decât fățarnicii tot ceea ce făcea!

Că me sărută pôte in silă! că me strîngea in brațe gândindu-se la cealaltă... A! e grozav!

Ei bine, pentru toate acestea voiesc acum ca să-mi resbun.

Voi învăța și eu arta de a me preface! voi ride chiar numai pentru a nu me arată că știu totul, și a-mi ascunde mai mult suferința; căci nu voiesc să se știe de nimeni cât sufer... A! lasă George! n'am să mai fiu prostă, să te mai cred ca până acuma. Te voi măsură și eu tot cu aceeaș măsură cu care me măsoară și tu.

... Și, nemai putându-și stăpâni lacrimile, care de o jumătate de oră o inecau, lăsă capul pe mâni și încep să plângă...

Tôte ilusiile ei; visurile ce și le făcuse pe când eră încă fată, iată-le risipite și mprășciate.

Tôte au dispărut, nelăsând in urmă decât dureri!..

Ea, care creșuse că George o iubiă mai mult decât viața, iat-o acum cădută in decepția cea mai grozavă. Dacă i-ar fi spus un altul, n'ar fi creșut; dar bilețul pus in plicul, pe care eră scris adresa soțului ei, și care a cădut chiar din busunarul lui. o făcea să înțelégă mai mult chiar, decât ar fi trebuit.

Sărmană femeie! E peste putință de a descrie starea ei psihologică din acele momente. Atât numai putem spune, că doue ore a stat in mijlocul salonului, cu scrisoarea aceea fatală in mână.

Dar, pentru ori și cine, nu numai pentru dânsa, care-ș iubiă bărbatul, lovitura acesta ar fi fost grozavă.

Se gândi mai întei să se plângă părinților de purtarea incorectă a soțului ei, dar in cele din urmă, gonit această idee și se resemă cu hotărîre de cea dintîiu.

Să aibă un amant!

Să pêteze numele bărbatului!

Să-și vestejescă chiar cinstea ei!

Ce luptă grozavă!

Cum? Ea, care cu doue ore inainte își iubiă așa de mult bărbatul, — acum să se arunce așa de repede din brațele lui într'ale unui amant? Nu e o faptă miserabilă aceea ce face dânsa?

Lumea nu o va disprețui? Dar rudele? dar părinții? dar soțul!... Soțul, pe care încă îl iubește!...

(Va urmă.)

Gr. Mărunțeanu.

Remas bun copilărie!

Gn liniștea dimineții când me sui pe-un vîrv-de stîncă
Și vîd lumea cu-a ei codri cufundați in valea-adîncă,
Gîndul meu se rătăceșce printre vremi de mult trecut
Și doresc să mai revie
Dulcea mea copilărie
Cu-a ei nevinovăție, cu-a ei farmece plăcute.

Și-mi respunde-atuncia jalnic vîrvul stîncei pleșugite:
— «Aștept și io-acum de vîcuri țile dulci, intraurite,
«Florile de pe la pîlă-mi pe-a mea frunte să le 'ncing —
«Când pe cîma-mi arginție
«Urlă érna de urgie,
«Eu doresc o primăvêră ca la sinu-mi să o strîng.

«Și revine primăvêra, o zăresc — și-abiă-mi zimbeșce
«Și dispare prin vâlcele, pe-alte sinuri se opreșce,
«Revêrsînd a ei splendore, a ei tainice frumșei, —
«Și dulcea copilărie
«Pe-un sin mîre, pe-altu 'nvie,
«Lumii-ntregi i face parte de-a ei mîndre dimineți.»

Și-mi tot spune vîrvul stîncei, că se gată-odată gluma.
Că trecutul nu se 'ntôrce, și ce ne-a remas de-acuma,
E de-a altor fericiire, să te bucuri decât poți,
Și de poți sevêrși-un bine,
Simți resplata faptei 'n tine
Și — 'nsuși vesel peste fire și ferice te socioți.

A trăi pentru-omenime — iată-o nobilă chiemare —
E așa de scurtă viața petrecută 'n nelucrare,
Și din contră-o ții destulă să procure-o vecinicie
Sevêrșind fapte mărețe,
Nelăsînd să te resfețe
Năluciri ce de departe strălucesc și ții se 'mbie.

Că nu-i miser cela care nu are pîne de-o cină,
Dacă inima lui este de abnegațiune plină
Și cu-o vorbă și s'aline suferința ore cui —
Și de poți să faci vre-un bine
Simți resplata faptei 'n tine
Și comôră mai bogată ca și cea din suflet nu-i.

Remas bun copilărie! bucuria nu se gată
Nici-atuncia când pe frunte fire de pîr alb se-arată,
Nice când te simți aprîpe de locașu-ți strîmt, de-un cot;
Căci ștergînd lacrima-amară,
Pare că 'ntinerim iară; —
Ori și cum e dulce viața decât nu ești rcu de tot.

V. B. Muntelescu.

I l é n a.

— Novlă. —

(Incheiare.)

Si, dragii moșului, dar nu-i destul cu atîta!
Pandurii, după ce ne legară strîns in fere, ne
duseră încă atunci nîptea in oraș și ne-au arun-
cat pe fiecare deschilinit in niște temnițe de
cari să ferescă Dșeu și pe vrășmașul meu cel
mai mare.

Aici bêtânul Mitruț își șterse lacrimile cari îl
năpădiră ca pe un copil.

Gândiți-ve, dragii moșului! doi ani de țile am
fost chinuit in zidurile temniței. Nu trecea o ții, ca

să nu fi fost dus înaintea domnilor și descosut, ca să-mi mărturisesc fărădelegea.

Nici lacrimile, nici vaetele mele, nici rugările nu-mi ajutară nimic. Nimene nu credea, că nu sunt eu cel vinovat. Ba ce-i mai mult! Erau săptămâni în cari nu mi se da de mâncare numai pâne și apă. Erau anumite zile în cari nu mi se da nimic, și apoi mi se da câte un hering sărat. Eram așa de flămând, de așa fi mâncat și pe dracul... Dăcă mâncam heringul și-mi eră așa de sete, de nu altcum, fără ur-lam. Apă nu mi se da. Mi se spunea inse din partea pandurilor, ca să le descoper vinovăția. Numai mort nu am fost, apoi toate le petrecui în temniță.

Dumnezeu inse a fost cu mine. Dăeu mi-a vâ-đut necasurile, mi-a știut nevinovăția; Dăeu mi-a ascultat și rugăciunile cari le dăceam și și nópte.

Biéta mea maică, câte sărindare nu a plătit, câte zile n'a postit și cât nu s'a rugat și ea lui Dăeu ca să me mântuască. Și Dăeu a ascultat rugăciunile noastre. Judecătorii, după toate chinurile ce le-au pus pe capul meu, s'au incredințat de nevinovăția mea și a ortacilor mei.

Cei patru ortaci ai mei scăpară cu o jumătate de an înaintea mea; eu am ședut doi ani închiați.

Dómne, mulțumescu-ți, că m'ai mântuit, dăse bătrânul Mitrut făcându-și trei cruci și privind spre cer.

Și voi dragii moșului în zile bune ca și 'n zile rele, nu ve uități de Dăeu. Nu ve luați după lumea de ađi care-i mult stricată, și care se abate din ce în ce mai tare dela Dăeu. Aduceți-ve aminte, că cine ține la Dăeu, nici Dăeu nu-l lasă pradă ómenilor rei și necredincioși.

Și nu gândiți, dragii moșului, că dóră eu în temniță am uitat de Iléna. O, de câte ori nu m'am visat cu dânsa! De câte ori nu me vedeam slobod, mi se părea că o sărut și că me îmbrătoșeză! De câte și mai câte ori nu me vedeam în joc cu dânsa, îi vedeam surisul, îi chiuiam și me veseliam cu ea!

Vai, dar amară-mi eră inima când me treziam, vâđându-me cu mânilor în lanțuri, cu capul pe priedul temniței și lipsit de aceea pe care atăta o iubiam. Atunci îmi făceam cruce și me rugam lui Dăeu să ieie gândul meu dela Iléna, că-mi eră destul de muncit trupul, să nu mi mai muncesc și sufletul.

După un chin de doi ani am fost pus pe picior slobod. Atunci inse când am eșit din temniță, îmi eră pèrul cărunț, după cum mi-l vedeți astăđi. Dar tot atunci, m'am vâđut și singur pe lume.

Scumpa și iubita mea mamă murise, — iar dragostea mea Iléna — eră măritată!...

Nu știu ce am putut greși înaintea lui Dăeu de m'a pedepsit astfel? În loc să me pot bucură, că am eșit întreg, în pace și sănetos din temniță, alte gânduri și alte supărări mi s'au legat de cap!

Ce să fac? Am mulțumit de toate lui Dăeu, bine știind, că tot nu-mi pot eu ajutá nimic.

De ce să me apuc? Cînstea-mi eră pètată; viața holtească trecută; mama, Dăeu s'o odichnescă în pace, eră mórtă, — iar aceea la care am ținut ca la sufletul din mine — Iléna, eră măritată!

Ce să me fac? Moșta mea, vitele mele, după mórtea iubitei mele mame, toate s'au hăstrăgit, iacă așa, ca unde nu-i cap la casă.

Ca să știți, nu-mi este aici vatra părintescă. Am înșchibat-o cu alt sâten, și de aceea șed aici în capètul satului, ca să nu mai aud de lume. După ce m'am mutat aici, m'am pus pe grădinărit; am sădit tot felul de pomi; am olluít din an în an, așa cât cine vine astăđi la casa mea îl pot ómeni cu celea ce mi-a dat bunul Dăeu. Imi pare bine, că-s sănètos ca o alună...

— Dar pentru ce nu te-ai însurat, până ai foș mai tiner?

— Eu? O, dragii moșului! Pentru mine binecuvèntarea ce mi-a dat cu Iléna tatăl seu, numeră atăta cât binecuvèntarea preoțescă. De aceea v'am spus, că mirésa-mi e măritată!

— Dar — îl întrebărăm — pentru ce s'a măritat Iléna?

— Nu merge așa în lume! Femeia e numai femeie. Trebuie să știți, că mai cu sémă astăđi, câte măritășuri și însurări nu se fac numai iacă așa, nu din dragoste, ci numai își légă omul capul, ca să fie bărbatul cu femeie, iar femeia cu bărbat. Așa și biéta Iléna. S'a măritat — cum am înțeles mai târ-điu — pentru că o-au silit mai cu sémă mumă-sa, numai ca să o scape de mine.

— Și — îl întrebărăm — trăeșce încă acea Iléna?

După un lung óftat respunse bătrânul: Trăeșce! Dar ferescă Dăeu și pe puii din buruene de viața și traiul ei. Me dóre inima să ve povestesc despre viața ei, pentru că mi-i milă de mine. Ađi n'are nici barami cină de-o séră. Bărbatul ei este un prăpădit și jumătate; un bețiv și un leneș fără păreche. Aprópe totă moșia și-a prăpădit-o. Copiii cari-i au, mi se pare trei feciorași, au luat lumea în cap, — mai șcie Dăeu pe unde trăesc.

Bărbatul ei o ocăreșce în fel și formă, o bate, o alungă așa cât, mai mult dórme pe la casele vecinilor decât la casa lor. Iar ea sèrmana, cât e điaua de mare se chinueșce lucrând prin casele ómenilor.

— Și nu-ți e milă de dânsa?

— Mîe? Sânt ađi de șeseđeci de ani, dar eu cu Iléna, după ce am eșit din temniță nu am vorbit dóră de doue ori. Mi-i milă de ea; dar, eu nu iubesc pe Iléna de ađi, eu iubesc pe Iléna cea de acuma-s aprópe patruđeci de ani!... Iléna de ađi nu mai trăeșce pentru mine — ea e mórtă.

— Totuș — điserăm — pentru ce nu ajuți pe Iléna cea nefellerită?

— Dragii moșului, nu pot! Eu nu m'am mesteecat niciodată în trebile casnice ale altor ómeni. Apoi m'am și ferit, încă de când eram mai tiner, ca să nu-mi impute lumea, că dóră eu așa fi de vină la traiul ei cel necăjit.

Tatăl ei, un om de ómenie, de multe ori venia la mine — până când a trăit — și mi se plângea peste greșela ce-a făcut cu măritășul Ilenei. Multe zile am petrecut cu el, chiar sub nucul ásta — dar nu trecea ódată, ca viind vorba despre Iléna, să nu plângem amèndoi.

Astăđi — după cum vedeți — mirésa mea o a altuia, iar eu ca un moșnég îmi aștept sfèrșitul đilelor.

— Bine, moșule, dar după petrecerea dtale cui va remâne casa, grădina și celea ce ai?...

— Cui să remănă? respunse bătrânul suriđend — nepotului meu, arătând cu capul spre prietenul nostru. Dóră va fi el mai norocos în dragoste decât mine. Să-l și ferescă Dăeu, și pe el și pe dvóste, de pèțaniile mele.

Ce să ve mai spun, dragii moșului? Mulțamiți-ve în viața cu sórtea ce ve trimite Dăeu.

Iar acuma, dragii moșului, veniți în casă să ve óminesc c'un păhar de vin, că tot nu mai putem în-tórce vremea trecută! Ori ce dăceți dvóstre?

— Ai dreptate moșule! ai! điserăm cu toții, sculându-ne de pe pajășcea verde și mulțumindu-i pentru istorisirea acestor pèțanii din viața lui.

***

După ce ne petrecurăm cátva timp cu bătrânul Mitrut, înveselindu-i la rîndul nostru inima cu cân-

cu multe fructe gustoase și bune ca și inima lui, dorindu-i încă multe zile vesele și o nouă întâlnire.

Ce-i drept, eu nu l'am mai văzut de-atunci pe bătrânul Mitruț. Nepotul seu și prietenul meu Lucian, care-i ați avocat, scriindu mi în zilele trecute, mi-a împărtășit salutările bătrânului seu moș, înștiințându-me, că bătrânul e încă tot vesel și încă destul de în putere; avisându-me totodată, că în această toamnă bătrânul are să-mi trimită ca present celea mai bune și mai frumoase fructe din grădina lui.

De-ocamdată le mulțumesc amândurora, în nădejdea, că bătrânul are să-și țină cuvântul cu mai multă sinceritate decât mulți dintre prietenii mei, cari mi-au promis multe de toate — fără ca să-și împlinescă promisiunea.

Pe prietenul meu inse îl rog, ca la timpul seu să-i și cetască bătrânului pe Iléna.

Seghedin, 1891.

Ioan Macavei.

I é r n a.

Nosot gerósa iérnă. — Șueră prin hornuri vântul,
Pe afară-i viscol crâncen. Inglețat e, tun, pământul.
Nori de cęță plumburle invălit-au mândrul sóre;
Căt zărești in giur cu ochii, nu veđi decăt sloi, ninsóre..

In odaia încălđită, lângă 'mbelșugata mėsă,
Rid, se veselesc bogății... Lor de iérnă ce le pasă?..
Greul ca să nu îl simtă, născóesc petreceri sute:
In teatru, pe la baluri... timpul fuge, sbórá iute...

Of! dar cąți pe vremea asta, lângă vatra inghețată,
Plâng, ne-avénd in casă páne nici măcar să 'mbuce-odată!
Cąți copii la față galbeni, cąți bătráni cu plele sure,
Zac bolnavi de frig și fóme prin bordeele obscure!..

Voi, pe cari mereu norocul pe cărări cu flori ve pórtă,
Mai întórceți-ve ochii și spre cei hătuți de sórtă.
Cu prisosul de avere, ce in vânt îl aruncați:
Câte suferințe 'n lume n'ați puté să alinați!..

P. Dulfu.

Publicațiunile istorice ale literaturii române in 1882—1889.*

De Nic. Densușianu.

Pentre publicațiunile de fântâni istorice merită a se aminti aici in prima linie grandioasa colecțiune a baronului Eudoxiu de Hurmuzachi, repausat deja in anul 1874. Densul a fost căpitan al țerei in Bucovina și a lăsat guvernului român marea sa colecțiune de documente pentru istoria Românilor. Din această publicațiune de fântâni s'au edat in periodul dela 1882—1889 nu mai puțin decăt nouă tomuri mari.¹ Acestea cuprind diferite docu-

* «Die historischen Publicationen der romanischen Literatur in den Jahren 1882—1889» raport publicat înteu in Analele Societății istorice din Berlin și reprodus de acolo și 'n broșură.

¹ E. de Hurmuzachi, documente privitoare la istoria Românilor. Vol. III. 2. (1576—1600), IV. 1 (1600—49), IV. 2 (1600—50), V. 1 (1650—99), V. 2 (1670—99) Supliment 1. Vol. I 1518—1780, II (1781—1814), III (1779—1812.) București Academia română. 1882/9. 4°. (Vol. III, 2—V, 2 u. Suppl. I—III à vol. Fr. 25)

cum și din arhivul ministeriului de externe al Franței privitoare la epoca dela 1518—1812. Mai ales sânt de mare interes raporturile ambasadorului francez și venețian din Constantinopole către guvernele lor despre referențele și evenimentele politice in principatele române. In aceeaș publicațiune de fântâni s'a edat și colecțiunea de documente pentru epoca 1190—1350 arangiată de referente.¹ Acest tom cuprinde o nouă edițiune a regestelor din arhivul vatican, privitoare la imperiul româno-bulgar, la Cumani și la Românii dincóce de Dunăre. Aceste scrisori papale prin intrepunerea Academiei române s'au colationat de nou cu regestele originale din arhivul vatican, numele geografice și personale s'au edat și in facsimile.

O altă publicațiune mare de fântâni, și anume pentru cea mai insemnată epocă a istoriei române, adecă pentru istoria unirei principatelor românești Moldavia și Valachia a început să editeze domnul D. A. Sturdza, bărbat de stat și academie român premeritat pentru literatura istorică română.² Spre a puté judecă esact valórea adevărată a acestei publicațiuni, caută să amintim aici, că unirea celor doué principate sub un guvern și un domnitor, a fost cel mai mare succes al tuturor nisuințelor românești de secolii. Pentru istoria acestui eveniment in veci memorabil in țerile Daciei vechi, a întreprins domnul Demetriu A. Sturdza editarea unei grandioase publicațiuni de fântâni.

Pe lângă documentele din țeră, care ne pun inaintea ochilor sfortările cele mari ale națiunii pentru realizarea unirei, cuprinde această publicațiune și corespundență diplomatică dintre diversele puteri mari cu privire la tendențele de unire ale Românilor și la alte cestiuni politice connexe. «Publicațiunea presentă» ne spun editorii ênșiși «va cuprinde evenimentele, din care s'a escat resboiul de Crimea până la tratatul dela Paris. Asemenea se vor descrie intr'ênsa întâmplămintele, cu care au avut a se luptă Românii spre a-ș puté realizá voința unanimă in privința unirei.» Planul acestei mari publicațiuni până aci é următorul: Până la 1 novembre 1890 vor apăre șapte tomuri. Tomul prim cuprinde tractatele româno-turcești, româno-rusești, austro-turcești și ruso-turcești. Tomul al doilea cuprinde documentele de pe timpul resboiului de Crimea, și anume intențiunile Rusiei față de orient, acțiunea diplomatică a marilor puteri cu privire la locurile sante și la alte întâmplăminte până la declararea resboiului între Rusia, Turcia și puterile apusene, in fine va cuprinde acest tom evenimentele de pe câmpul de resboiu, tratatul de Paris și abdicarea Rusiei de protectoratul acestor țeri. Tomurile 3, 4, 5 și 6 cuprind actele și documentele privitoare la ascultarea dorințelor ambelor principate, desbaterile divanului ad hoc, și in fine tomul al șeptelea se va referi la evenimentele după divanul ad hoc și la dupla alegere a principelui Alexartru Ioan I (Cuza) 1858/59 ca Domn al principatelor unite. Din această publicațiune de fântâni au apărut până la finea an. 1889 trei tomuri mari, și opul întreg e de cel mai mare interes scientific nu numai pentru cea mai nouă istorie politică a României, ci și pentru istoria cestiunei orientale in forma ei de astăzi.

¹ N. Densușianu, Documente privitoare la istoria Românilor 1199—1345) (=Hurmuzachi, Documente. Vol. I.) București, Academia română. 1887. 4°. XXX 701 S. u. V. Tfn. Fr. 25.

² Episcop Gh. Petrescu, D. A. Sturdza, Acte și documente relative la istoria renașcerii României. Vol. II, III, IV. București. Tip. Carol Göbl. (Vol. II—IV à Fr. 15)

—1889 au aparut alte noue tomuri. Acesta colecțiune momentosă de fântani cuprinde diversele documente pentru istoria episcopatelor și monastirilor române, precum și pentru istoria claselor române de popor, a administrațiunei interne și a afacerilor armatei, in fine aflăm intr'ênsa și diferite acte diplomatice.

O colecțiune de fântani particulară s'a edat de referente.² Țera Făgărașului, astăzi numai un comitat

prie.) De acolo a venit in secolul 13 principele Negru-Vodă cu trupele sale, a eliberat țera românescă de ordele cumane, ș-a ficsat reședința la Câmpu-lung și a intemiat principatul Valachiei. Deci e de interes particular pentru istoria română, a scrută vechile raporturi politice și militare ale țerei Făgărașului. Documentele edate de referente in această colecțiune se referesc cea mai mare parte la organizațiunea mai

LA VRAJNIȚĂ.

in Transilvania, a format in timpul mai vechiu un voivodat român și a fost așa dicând a doua țera

¹ Th. Codrescu, Uricariul sêu colecțiune de diferite acte, care pot servi la istoria Românilor. Vol. VII (1617—1866), VIII (1870—1860), IX (1445—1878), X (1435—1876), XI (1887—1879), XII (1520—1886), XIII (1493—1889), XIV (1432—1889), XV (1876/7). Iași, Tip Buciumului român. 1886/9. à Vol. Fr. 8.

² Nic Densușianu, Monumente pentru istoria țerei Făgărașului, culese și adnotate. București, Arhivele Statului. 1885, 154 p. Fr. 8.

vechie a boerimeii, care, cum rezultă din aceste documente, e'ă nobilime militară. Acești boeri adecă stăteau și in timp de pace sub decurionii, locotenenții și căpitaniii lor.

In decursul anilor ultimi s'au editat mai mulți dintre *scriptorii nostri istorici*. Așă Academia română a dispus o nouă edițiune a operelor complete ale lui Costin.¹ Miron Costin, cronicar moldav din secl. 17

¹ M. Costin, Opere complete după manuscripte cu va-

la Bar in Ucraina. El a purtat cele orii de stat in Moldova. In a doua 7 a fost mare cancelar al Moldovei, și a murit, séu mai bine đis, a fost decapitat la porunca voivodului moldoven Const. Cantemir in an. 1692. Autorul, bărbat erudit, carele șcicia bine limba latină, polonă și paleo-slavică (sl. vechie), a fost unul dintre cei dintei cronisti romani. Operele sale cele mai insemnate sânt: 1, «Cartea despre prima descălecarea a Românilor moldoveni», in care se tracteză colonișaiunea Daciei până la întemeierea principatelor românești; 2, avem dela densus «Analele Moldovei 1594—1663.» Costin ne-a lăsat încă și alte scripte mai mici. Intre acestea amintim o descrițiune a Moldovei in versuri polone, care cuprinde și un catalog despre diferitele dirgătorii moldovene de stat.

Asemenea s'a edat de nou mult lăudata «Cronica Românilor (an. 84—1779) de Șincai» carele a trăit in timpul dela 1754—1816. Cronica sa, séu mai bine đis, Analele sale, care cuprind munca intregi sale vieți, s'au tipărit prima óră in anul 1853 in Iași cu litere semi-cirilice. Inse fiind că de mai mult timp esemplare din acésta edițiune nu se mai puteau căpeta in librării, și de altă parte fiind că scriptura cirilică eșice cu totul din us in România, ministeriul român de instrucțiune a comandat o nouă edițiune a acestui op, inse cu litere latine, care a și apărut in anul 1886.¹

Asemenea s'a edat de nou și istoria lui Maior.² Maior (1753—1823), unul dintre cei mai buni istorici romani, a supus unei critice agere opiniunile tuturor scriitorilor timpului seu despre originea Românilor. El a susținut și apărat cu firmă convicțiune continuitatea neintreruptă a ședurilor române in țerile Daciei vechi. In acelaș timp s'a elaborat și o biografie a acestui erudit scriitor român de Marienescu și s'a edat de Academia română.³

Din «Istoria Românilor sub Mihaiu Vitézul» de Bălcescu († 1852) s'a făcut așiderea o edițiune nouă.⁴ Acésta edițiune, afară de istoria lui Mihaiu Vitézul (1593—1601) cuprinde și o altă scriere prețioasă a lui Bălcescu despre vechile inscripțiuni militare ale Românilor (1296—1844). De acésta clasă istorică se ține și cronica unui scriitor anonim Zilot Românul edată prima óră in anul 1884.⁵ Acésta scriere e propriamente ultima cronică din timpul fanariștilor in România și tracteză evenimentele dela timpul voivodului Hongerli (1798) până la anul 1821.

In fine memorăm sub acésta rubrică și biografia lui Urechia, cel mai vechiu cronist moldoven, elaborată de profesorul universitar din Cernăuți Sbierra și edată in memoriile Academiei române.⁶

Istoria politică. Tomul 3 din fragmentele lui Hurmuzachi⁷ se ocupă cu istoria lui Mihaiu Vitézul dela

riante și note, de V. A. Urechia. Tom. I, II, București, Academia română, I (1886.) XII, 799 p. II (1888.) XV, 856 p.

¹ G. Șincai din Șinca, Cronica Românilor și a mai multor némuri. Edițiunea a doua. Tom. I. (84—1439), II (1440—1614), III (1614—1739). București, Ministeriul Cultelor. 1886. 8°. (Vol. I—III)

² P. Maioru, Istoria pentru inceputul Românilor in Dacia. Edițiunea a treia. Budapesta și Gherla, Societatea literară «Petru Maioru.» 1883. XLV, 344 p.

³ A. M. Marienescu, Vieța și operele lui Petru Maioru. București, Academia română. 1883. 122 p. Fr. 2.

⁴ N. Bălcescu, Istoria Românilor sub Michaiu Vodă Vitézul. Edițiunea 2. București. Academia română. 1887. XX. 710 p. Fr. 4.

⁵ B. P. Hașdeu, Ultima cronică română din epoca Fanariștilor (1800—21) de Zilotu Românulu. București Tip Academiei române XXV. 118 p. Fr. 4. (Revista pentru istorie, arheologie și filologie III (1885), Vol. V, p. 55—88.)

⁶ J. Sbierra, Grigoriu Urechia. Contribuiri pentru o biografie a lui. București, Academia română. 1884. 95 p. Fr. I.

⁷ E. Fr. v. Hurmuzaci, Fragmente z. Gesch. d. Romänen.

9 aprilie 1600 până la mórtea lui, 7 septembrie 1601. Mihaiu Vitézul a fost unul dintre cei mai mari beliduci ai istoriei române; el s'a luptat până la ultima clipită pentru unirea tuturor Românilor sub un domnitor și intr'un unic stat. De aceea a cucerit Transilvania dela principele de atunci Andrei Bathori, a gonit din Moldova pe principele Ieremia Movila, așa că pe timp scurt, unirea tuturor Românilor dela Tisa și până la Dnistru sub unul și acelaș domnitor devenise fapt istoric. — Hurmuzachi scrie in acésta privința: «Ideia cea mare a unirei politice a némului seu a străbătut intima sa ființa, a condus intreg modul seu de cugetare și lucrare, i-a inspirat curagiu in fericire, constanță in nefericire, tenace obstaițiune in ori-ce posițiune, pe altarul aceleia a sacrificat el țera și vieța sa, avutul și sângele seu; pentru acea idee a riscat el fără esitare énsuş cel mai mare bun al omului, liniștea conșciinței și pacea sufletului. Cultul acestei idei a devenit intr'ensul instinct neresistibil, monomanie politico-națională, căreia nici un risc nu-i părea pré prețios, nici un pericol pré descurăgiător.» Al 4-lea și al 5-lea tom din fragmentele lui Hurmuzachi se ocupă cu istoria Românilor dela 1702—1782. Adevărata valóre a acestor lucrări a lui Hurmuzachi consistă in aceea, că ele se rađimă pe material de funtani de tot nou, anume pe raporturile ambasadurilor austriaci din Constatinopol și pe raporturile agenșilor austriaci din principate, așa că acelea reversă o nouă lumină asupra respectivelor perióde ale istoriei române. In fine așlăm aci mai pe fiecare pagină și o parte din istoria diplomatică asupra politicei esterne a Rusiei și Austriei față de Turcia.

Xenopol a tractat «Istoria Românilor din Dacia traiană.»¹ Tomul prim cuprinde anticitatea, al 2-lea evul mediu. Ce se atinge de tomul prim al acestui op, acela nu e decât o nouă prelucrare a studiului edat de acelaș autor deja in anul 1884/5.² Xenopol tracteză in tomul prim istoria Daciei vechi inainte și după ocupațiunea romană, starea provinciei in decursul migrațiunei popórelor, după aceea se ocupă cu invasiunea Ungurilor, a Cumanilor și a Pecenegilor in aceste țeri, in fine descrie fundarea principatelor române dincóci de Dunăre și întemeierea regatului româno-bulgar sub Asaniđi dincolo de Dunăre. Material nou pentru acest period (dela anul 274—1300) nu aduce autorul in discuțiune, și așa nici nu póte fi vorba de nouă lumină in acésta cestiune mult discutată. Peste tot intrégă «istoria vechie» a profesorului Xenopol e un simplu studiu coniectural. Densusul apără aci tesa susținută de mai mulți alți istorici, că coloniile romane civile (adecă Români de astáđi) la retragerea legiunilor romane peste Dunăre n'au părăsit Dacia.³

Altă lucrare in tótă privința mult mai interesantă e opul lui Barișiu.⁴ Barișiu, vechiu publicist celebru și deodată conducător politic al Românilor

3., 4., u 5. vol. București. Academia română. 8°. VIII. 514 p. X. 395 p. XIV, 473 p. (Vol III—V a Fr. 8. In limba germană.)

¹ A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia Traiană. Vol. I Istoria veche din vremile cele mai vechi până la întemeierea țerilor române. Vol. II Istoria medie. Partea I. dela întemeierea țerilor române până la mórtea lui Petru Rareș. Iași. Tip H. Goldner. Vol. I. 1888. 623 p. Vol. II. 1889. 590 p.

² id., Teoria lui Rösler. Studii asupra stăruintei Românilor in Dacia Traiană. Iași. Tip. națională. 299 p. (Și franc.: «Les Roumains au MA.» Paris, Ernest Leroux. 1885. 238 p.)

³ × P. Broșteanu, D. trajanisehe Dacien auf d. Peutinger'schen Weltkarte d. Castorius I. (D. Strasse v. Lederata bis Tiviscum), II. (D. Strasse v. Faliati's bis Sarmizegethusa): Român. R. 5. Heft 3, S. 145—55, Heft 4, p. 226—31.

⁴ G. Barișiu, Părți alese din Istoria Transilvaniei pe doué sute de ani din urma. Vol. I (1633—1848). Sibiu (Hermanstadt), Tip. W. Krafft. XX, 774 p. Fl. 4,50.

din Transilvania are foarte mare parte la dezvoltarea națională modernă a Românilor, atât dincolo cât și dincoci de Carpați, și acesta face opul lui cu atât mai prețios. Autorul tractează în tomul prim (1683—1848) unirea Transilvaniei cu casa austriacă, uniunea Transilvaniei cu biserica romano-catolică și alte diverse întâmplamente politice de sub domnia lui Carol VI, a Mariei Teresia, Iosif II etc. până la evenimentele din 1848.

Pe material de tot nou se întemeiază «Istoria revoluțiunii lui Horia» elaborată și edată de referente.¹ Referentele a adunat materialul necesar de fântâni din arhivul ungar de stat din Buda. Densul a avut înaintea sa întreg arhivul comisiei aulice însărcinate de împăratul Iosif II cu scrutarea cauzelor revoluțiunii, a călătorit peste tot teritoriul, peste care s'a lăsat revoluțiunea, a scrutat arhivele comitatelor, orașelor, episcopatelor și parochiilor, și a publicat așa dară o descrițiune în totă privința esactă și conștiințioasă despre această epocă. Academia română în considerația meritelor speciale ale acestei lucrări a și adjudecat autorului premiul literar de 5000 de franci.

Istoria militară. Cu privire la resboiul din 1877/78, avem a înregistra două lucrări prețioase. Acestea se ocupă mai ales cu participarea României la acest resboiu. Una din aceste publicațiuni, elaborată de mai mulți ofițeri² români, tractează mișcarea insurecțională pe peninsula balcanică, măsurile preventive ale guvernului român pe la capătul anului 1876, declarațiunea de resboiu, mișcările trupelor române, primele ostilități între Turci și Români, declararea de independență a României, trecerea Dunărei și luptele dela Plevna până la 7 septembrie 1877. — Altă lucrare s'a publicat de colonelul român Vacarescu, de present ambasador în Viena.³ Acest op din urmă cuprinde istoria premergătoare resboiului și anume: rescôla din Bosnia, Herzegovina și Bulgaria în anul 1876, ținuta României și declararea sa de de independență, trecerea Dunărei, reduta dela Grivița, cuprinderea Rahovei, căderea Plevnei, a Smărdanului și Vidinului.

(Va urmă.)

T. Roșiu.

Cântece populare.

(Din Bănat.)

Floricea crescută 'n fân,
Badea meu face venin,
El me chemă și nu vin;
Floricea crescută 'n erbă,
Badea meu face otravă,
Că cu el n'am nici o trébă;
Frunță verde de lemn ars,
Badea meu face năcas,
Face-o năcas cât o face,
Nu-l iubesc decât nu-mi place,
Ce-am iubit nu mai iubesc
Macar să me prepădesc;
Séu c'o mórte tot o fac,
Numai să iubesc cu drag.

¹ N. Densușianu, *Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784/5* scrisă pe baza documentelor oficiale. București, Tip. Carol Göbl. 1884 8°. VI. 523 p. Fr. 10.

² *Istoricul resboiului din 1877/8. Participarea României la acest resboiu. Lucrare făcută de mai mulți ofițeri, Partea I București. Tip. Acad. rom. 1888 VIII, 290, C VIII Fr.*

³ T. C. Vacarescu, *Luptele Românilor în reshelul din 1877/8 Vol. I, II, București, T. Göbl fiii (I) 1886, IV, 262, V, S (II) 1887, 429, II S (Și germanește «Românes Antheil am Kriege d. Jahre 1877/8» Leipzig. Brockhaus 1888, XV, 257 p.*

Trandafir cu crénga 'n apă,
Spune cucului să tacă,
Să nu cânte așa frumos,
Că mi-i badea mânios
Și mi-i foarte necăjit,
De când noi doi ne-am urit,
Și mi-i foarte supărat,
De când noi doi ne-am lăsat,
Aibă patul cucului
Și ugina vântului,
Că nici cucul n'are casă
Și nici vântul țără-alésă.

Frunță verde rugule,
Ian mai cântă cucule!
— B a eu șteu n'oi mai cântă,
C'am cântat în Slatina
Și mi-au ție nevestele,
Că le mănăc găinele,
Ba eu șteu, găini nu mănăc,
Macar să mănăc pământ,
Eu mănăc mugurel de fag,
Să cânt la mueri cu drag
Și mănăc mugurel de cer,
Să cânt la fete cu jel.

Strică mândră ce-ai făcut,
Nu me lăsă om perdat,
Ce me țin tu fărmeccat,
Ca calul legat de gard.

Nevésta care iubește,
Nóptea spélă și cărpește
Și țieua se rumenește.

Frunțiță frunță din codru,
Tótă lumea-mi strigă lotru,
Eu nimic nu le-am furat,
Numa-o scândură de brad,
Să fac mândrei mele pat,
Impodobit cu floricele,
Să me culc cu mândra 'n ele.

Cucuruz dela Goruia,
Dragă mi-i muerea altuia.
— Spune-mi badeo plac nu-ți plac,
Că eu badeo am bărbat.

Frunță verde frunță ai fost,
Fost-ai badeo copil prost,
Dar aseră unde-ai fost?
Că eu mult te-am așteptat,
Pân' cocoșii au cântat,
Dela-o vreme m'am lăsat,
M'am lăsat și m'am culcat,
M'am culcat ș-am adurmit,
Tot cu gândul c'ai venit.

Tot ai fost mândro 'ndurată,
Când te-am sărutat odată,
Ți-o fost gura fărmeccată,
Cu fărmeccă dela joc,
După tine să me coc,
Cu fărmeccă din islaz,
De tine să nu me las.

Una ca multe.

Povestea mea nu-i de azi, nu e de ieri. E de când lumea și va fi cât lumea!

O voi povesti dar și eu așa cum e: simplă, plină de durere și de suferință, ca toate poveștile triste...

*

Pe el îl chemă Marcu. Pe ea Zoe. Tineri amândoi, frumoși amândoi, lucrători amândoi...

Marcu timplă. Zoe croitoră. Locuiau în aceeași stradă. Zoe mai încoa, Marcu mai departe.

Dimineața se întâlneau, seara se întâlneau. Făceau același drum când se duceau și se întorceau dela lucru.

Marcu îi pândia calea. O aștepta până ce eșia din casă său plecă dela atelier...

Și o întovărășă pe drum... Îi spunea fel de fel de nimicuri, de acelea cari plac fetelor...

Și ea ridea, făcea haz de vorbele lui... Îl ascultă cu drag și bombăniă când nu-i plăcea ceva...

Erau fericiți!... Fărte fericiți când erau împreună. Triști!... fărte triști când se despărțiau...

Și, câtă vreme nu se vedeau, erau cu nerăbdarea în suflet... Ardeau de dorință să se vedă mai curând ca să-și spuie aceleași nimicuri și să-și șoptescă aceleași vorbe dulci, aceleași vorbe mângăioase...

Și, cu cât vremea trecea în nimicuri, — acele nimicuri cari formeză cea mai frumoasă parte a vieții omului, care e și ea un nimic, — cu atât dragostea prindea rădăcini în inimile lor, cu atât nu mai puteau unul fără altul!...

*

Și, într'o seară, — seară frumoasă de toamnă, — buzele lor se întâlneau într'un dulce și îndelung sărutat...

Cu el dispărură și fericirea!... Cu el se stinseră pentru vecie și acele plăcute ghionghioneli, acele dulci nimicuri cari făceau din ei, — cel puțin așa credeau, — cei mai fericiți oameni!...

S'a dus fericirea!... A dispărut!... Și în locul-i nenorocirea trufăse i-a luat locul!... Lacrimi d'acum încolo, în loc de ris!... Durere și suferință, în loc de haz și plăcere!...

Așa e lumea și așa va fi, ori cât s'ar crede că s'ar schimba!...

Același și același lucru său mai bine un; «Nimic!» cum a zis marele Conta.

*

Se căsătoriră...

Și în luna de miere, ca și în cele cari urmau, fericirea părea că n'o să-și ia sborul...

Munciau, se iubiau mai mult ca mai înainte și, spre culmea fericirii, un copil veni să 'nveselască cu gângăvenile lui odăița lor singuratică...

Drăguț ce era copilul acesta, fruct al dragostei lor nemărginite!...

Și cât îl iubiă Marcu, cât îl iubiă Zoe!...

Totă ziua îl desmierdau, totă ziua îl resfățau... Trecea din brațele uneia într'ale celuiialt... Și sărutările ce-i dedeau erau mii, nenumărate...

Marcu nu se întorcea dela lucru, fără s'aducă ceva băețelului său, — căci eră băiat copilășul lor și-l botezaseră Marcu ca pe tatăl său.

Azi rochiță, mâne ghetă, poimâne pălărie, ș-așa ș-așa mereu, fără a mai vorbi de fel-de-fel de flăcări de mâncare de care busunarele lui erau pline tot-d'auna!...

Ce fericiți erau!...

*

Trecură ani. Patru la mijloc și Marcu intrase într'al cincilea.

Ce sburdalnic eră! Ce deștept eră!

Vorbiă ca un om mare.

Ta-so nu mai putea după el și mama lui tot așa. Veni ierna, ierna aspră, o iernă care seceră multe suflete.

Și copilășul se îmbolnăvi, reci jucându-se prin curte.

Domne!... Numai trei zile fu de ajuns ca să răpescă nenorociților părinți totă bucuria lor!... Numai în trei dispărură acel ingeraș, flutur pe pământ, lăsând în jale, în durere nemângăiată pe cei doi soți, d'a pururea desnădăjduți!...

Marcu dór că nu inebuni. Durerea lui îi întrecă puterile!...

Îl ingropară și cu el ingropară și fericirea lor!...

*

Marcu se schimbă. Nu-și mai vedea de lucru. Ce lucră, bea.

Nu-l scoateal din cărciumă cu zilele. Invinovăția pe nevastă sa, — sêrmana nevastă! — de mórtea copilului...

Ea nu-l ingrigise bine, ea-l lăsase să se jöce prin curte ca să se îmbolnăvescă, ca să se scape de el...

Intr'o cêrtă o ducea, într'o dojenelă de totă ziua...

Și bieta Zoe înghiția lacrămile, înghiția durerea ca să nu-l întărite mai mult, căci șcica ea, că nu-mai suferința, durerea nemărginită îl făcea să fie astfel...

Nimic nu e mai grozav ca durerea sufletescă. Rănile corpului se vindecă, ale sufletului rar și adesea nici odată.

Și Zoe nu căută să se desvinovătescă, din potrivă, ea se acasă, îi cerea iertare, se blăstemă că fusese haină, că nu șciuse să ingrigescă copilul cum trebuie, că ea eră cauza morței lui...

Și el, în loc să aibă milă de lacrimile, de suferințele ei, o respingea cu mojiție, chinuind o și mai mult cu vorbele lui injurioase... cu insultele lui nedrepte...

*

Intr'o noapte Marcu făcuse chef! — Chef mare!.. Nu fusese de trei zile acasă, — unde Zoe bolnavă zăcea în pat de o lună, lipsită de toate cele necesarii.

Se întorcea vesel, — vesel de vin, — în care căută uitarea, — se întorcea cântând cu lăutarii după el...

Și, acasă...

Acasă, întinsă 'n pat, galbenă și fără suflare, zăcea Zoe, victimă a durerei, a iubiroi de mumă și de bărbat!...

*

Ș-acum Marcu întinde mâna în stradă și cum căpeta un go'ogan, fuga la cărciumă să-l dea pentru un rachiu...

Și asta mi-e povestea.

In grădină.

— Veți ilustrațiunea din fruntea foii. —

Vera a trecut. Tămna blândă cu multele sale frumuseți a ținut intrarea sa cu pompă. Miile de fructe ofer plăceri, florile își respândesc mirosurile din urmă și viile încă cruțate de filoxeră chiamă pe toți la veselii.

Rëndunelele și cocorele se duc rënduri rënduri in alte țeri, frunțele îngălbenite încep a căde și aerul prós-pet adie recoros... Totul face o impresiune de melancolie...

In astfel de momente gândirea se resfață bucu-ros in trecutul plin de amintiri drăgălașe. Rënd pe rënd ne revocăm in memorie tóte suvenirile plăcute și sufletul nostru resimte de nou tóte plăcerile...

Sub asemenea impresiuni își face plimbarea prin grădină și tinera fată reprezentată prin ilustrațiunea din fruntea numerului de acum al foii noastre.

*

La vrajniță.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 521. —

Cum a sosit vera, pictorul a plecat la țera să-și facă schițe pentru un peisagiu.

Ș-a ales o poziție fôrte romantică, s'a aședat lângă o vrajniță, de unde avea un prospect admirabil și se bucură anticipativ de interesantele schițe ce avea să facă.

Și pe când se delectă in vederea de dinaintea sa, de odată apărú la vrajniță o figură drăgălașă, o fetișcană frumoșică. Pictorul cum o vëdú, remase irapat; uită proiectele sale de schițare, uită tot in lume și nu mai vëdú nimica decât copila frumoșă...

Incepú a conversá cu ea și nu mai făcú nici o schiță...

B o n b ó n e.

La curtea cu jurați :

— Dómne! esclamá acusatul — o să-ți spun adevêrul, domnule președinte... Eram într'o stare atât de miserabilă, încat am voit să pun capêț vieței... altuia.

*

Săftica, servitóre, dice «vêrute» unui soldat care și promite s'o ia de nevastă; acesta in fața micuței Titina, fiica stăpânei.

Intr'o di copila stătea la feréstră când trecea pe stradă un regiment.

— Mamă, mamă, — dice ea, — ia uită-te câți veri ai Săfticei mai trec!..

*

La bae :

— Bagă de sémă. E reu să te scâlđi indată după mesă.

— Nu e nimic... N'am mâncat decât peșce și raci.

*

— Tata a fost decorat.

— Ce bine-mi pare! dice Costicuța. La inmormântarea lui vor fi soldați și musică.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Cea din urmă luorare literară a lui Cogălniceanu. Încă va fi in viua memorie a publicului românesc impresiunea ce ilustrul bărbat, Mihail Cogălniceanu, octogenarul membru al Academiei Române, a produs prin discursul seu memorabil la serbarea

jubilară din anul acesta a Academiei. Acest discurs acum a apărut și-l va puté ceti și publicul mare. El pörtă titlul: «Desrobirea Țiganilor, ștergerea privilegiilor boerești, emanciparea țeranilor.» Discurs rostit in Academia Română in ședința solemnă dela 1/13 aprilie 1891 de M. Cogălniceanu, membru al Academiei Române. București, 1891.

Memoriu jubilar. A apărut la București: «Domnirea de 25 de ani a M. S. regelui Carol I și jubileul aniversării acestei domniri la 10 maiu 1891» de Nicolae Garofid, doctor in medicină, chirurgie și obstetică, doctor in drept, membru al societății geografice române și al mai multor societăți științifice și literare, președinte și fondator al societății cooperative din Ploiești 1880. Benemerenti — cavalier crucea de aur al ordului «Mantuitarul» al Greciei, oficer al ordului «Stéua României» etc., fost prefect al jud. Prahova și Buzeu, fost deputat. Se află de vëndare la librăriile Haiman, Răviștean, Socec in București și Davidescu in Buzéu.

Istoria unui țințar. Acesta e titlul unei nuvele, ce dl Constantin Stamati-Ciurea a publicat la Cernăuți, in o broșură de 38 pagine. Autorul, care e membru al institutului literar din Paris, al institutului de belearte din Viena și al institutului științific din Moscva, in forma de impresiunile unui țințar, presentă cetitorilor niște reflexiuni relative la viața de tóte zilele, precum și la organizațiunea publică și familiară a statelor, o lectură ușoră și atrăgătoare. Broșura se vinde in folosul «Școlii române» din Sucéva; prețul 20 cr. séu 50 bani.

Planul Buoureșilor. A apărut in editura litotipografiei Carol Göbl, București, strada Dómnei nr. 16: «Noul plan al Bucureșilor» (in 8 colori) inșoit de un indicator alfabetic de tóte stradele și monumentele principale, autoritățile, fabricile, instituțiunile publice, școlile comunale cu nouele denumiri, hotelurile, principalele localuri de petrecere, casarmile etc. indicând și situațiunea lor pe plan. Prețul unui esempl. lei 3.50.

Studii pedagogice. Dl dr. Petru Șpan, profesor in Sibiu, a publicat acolo un volum de 128 pagine in 8º cu titlul «Intrebări de educațiune și instrucțiune.» Scopul autorului, după cum ne-o spune in prefață, a fost să dea ómenilor de școlă și tuturor celor ce se intereséză de ea, o iconă despre cea mai nouă mișcare pedagogică din Germania, tratând in legătură cu vederile fundamentale ale acesteia, diferite cestiuni de pe terenul educațiunii și invêțământului, in formă monografică. Intréga lucrare se imparte in următoarele capitole: Utilitarismul in școlă, Societatea și educațiunea publică, Individualitatea in educațiune, Știința in școlă și afară de școlă, Cestiunea educațiunii femeii, Sistemul gimnasial, Escursiunile școlare, Organizarea unui seminarium academic-pedagogic. Cartea e dedicată Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul. S'a tipărit (frumos) cu tipariul tipografiei archidieceșane.

× **Annarul pentru Israelii,** de sub redacțiunea dlui M. Schwarzfeld, anul al XIV, va apăré in curénd la București. In acest anuar redactorul publică un articol intitulat «Evreii in literatura poporală română», studiu de psihologie poporală; dr. Adolf Last are un studiu critic asupra nuvelei lui Caragiale «O făclie de Pașce»; dl Ion Catina poesia «Evreii»; dr. E. Schwarzfeld: Evreii sub reglementul organic, studiu istoric. Mai au lucrări in anuar dnii I. H. Fior, dr. Melchior M. Hârșu, dr. M. Gaster, dr. Adolf Last, Jacques A. Critz, N. Fränkel, Villiers de l'Isle-Adam și Anna Gurescu.

Broșure. Dl M. H. Goldner a scos la lumină «Centenarul emancipării israeliților din Franța 1791

—1891» traducere. — *Dl Const. I. Bulgăreanu* a dat la lumină broșura: «Resumat de credințele teologice ale judeilor în primul secol al erei creștine», teșă pentru licență în teologie susținută în 28 octombrie curent.

Piare noue. *Tocila*, diar umoristic, a reapărut la București. — *Vocea Buzului* a apărut în orașul cu acelaș nume. — *Vocea Sinaii* ese, firește, la Sinaia. — *La Luptă* este titlul unui diar ce a apărut în Rîmnicu-Sărat vineri 1 noiembrie a. c.

Revistă literară străină. *In limba franceză* au apărut de curând următoarele scrieri: «Histoire de la litterature française» de Charles Gidel, partea a doua, se ocupă de literatura franceză începând din 1815 și până astăzi; «La confession d'un amant», al cincilea roman al lui Marcel Prevost, care e om tiner și e reprezentant al «romanului romanesque», dar nu prea romantic; «Sensations d'Italie» de Paul Bourget, elev al lui Taine, suvenirile sale de călătorie nu se ocupă de orașele mari, de-atâte ori descrise, ci mai cu sémă de punctele mai ascunse și necunoscute; «Le droit de l'amant» de Paul Foucher, unul din cei mai interesanți povestitori, ale cărui sujeți sunt pătundătoare, descrierile vii și caracterisarea adâncă; «Cleopatre» de Jean Bertheroy, lucrare istorică. — *In limba germană*: «Die Abentheuer des Frans v. Mieris und andere Mahlergeschichten» de Sacher-Masoch; «Mahlergeschichten» de Ida Boy-Ed. studii psihologice; Rotteger, mult gustatul novelist al stirienilor, a scos edițiune nouă din «Jacob der Letzte» povestire din viața țeranilor munteni. Pentru turiști va fi interesantă broșura «Die Entwicklung der Touristik in Deutschland» de A. Nicol. În pensionate și 'n cercuri familiare de multe ori se simte necesitatea unor piese mici în care numai fete să aibă roluri; o astfel de întreprindere începe să ăsă la Berlin sub titlul «Mädchen Bühne» redactată de Olga Steiner; titlul piesei prime e «Bei der Wahrsagerin.» Hermann Ling, poetul orb, a dat la lumină în Stuttgart un volum de poezii sub titlul «Jahresringe»; tot acolo Riehl a scos de sub tipar un volum mare de «Kulturgeschichtliche Charakterköpfe» despre contimpuranii mai renumiți. — *In Anglia* nu numai pe tron domnește o femeie, dar și 'n beletristica mai nouă. De curând au apărut: «A Woman's heart» de Mrs. Alexander, «The little pilgrim in the unseen» de Oliphant, «An american girl in London» de Sara I. Duncan, «Orthodox» de Dorothea Gerard, tot femei; sânt și doue produse bărbătești «The pretty sister of José» istorie spaniolă de amor, de Frances Hodgson Burnett și «Gallegher and other stories» de Rich. Harding Davis.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și musicale. *Dl Matei Millo*, decanul artiștilor români, se află la Neapole și s'a stabilit Via Roma-Toledo nr. 22. — *Reuniunea română de cântări din Brașov* s'a început repetițiile la 11 noiembrie; aflându-se acuma în societatea română din Brașov mai multe puteri musicale, se speră că reuniunea va lua un avânt nou.

Teatrul Național din București. Direcțiunea, neizbutind cu piesele nou reprezentate pân' acuma, a reluat una din piesele vechi, drama «Resvan și Vidra» a dlui B. P. Hașdău. Despre succes, cetim în «Universul» aceste: «Săptămâna acăsta, joi a fost o adevărată serbătoare literară atât pentru artiștii Teatrului Național, cât și pentru iubitorii de literatură. S'a jucat, pentru întâia oră în acăstă stagiune piesa dlui Hașdău, «Resvan și Vidra», dramă istorică în cinci acte, care e un adevărat mărgăritar al litera-

turii românești. Tot ce capitala are mai deosebit și mai priceput, eră față la acăstă reprezentație. Subiectul piesei, — în viersuri, — se resumă în peripețiile dramatice prin care Resvan — un simplu țigan — a ajuns la domnie împins de ambiția Vidrei de care se amorisase pe când eră tălhar. Piesa e plină de scene mișcătoare și acțiunea se desfășură încet-încet făcând pe public nerăbdător să vedă sfârșitul. Sfârșit trist, vai! Căci Resvan și iubita lui Vidra mor odată cu căderea cortinei. Versurile sânt admirabile ca limpețime. Artiștii, mai cu sémă Manolescu (Resvan), Niculescu (Sbierea) și dna Romanescu (Vidra) au fost la înălțime și au căpătat aplause pe drept meritate.» Dumieică s'a jucat a doua oră aceeaș piesă.

Producție teatrală musioală în Voila. La 1 noiembrie, cu ocaziunea adunării generale din Voila a despărțământului Făgăraș al Asociațiunii transilvane, corpul didactic de acolo a arangiat sêra o producție teatrală musicală. Corul elevelor, condus de dna învățătoare Regina Bunea, a cântat «Eu sânt fiică de român», tôte în costum național; învățătorul-dirigent George Dobrin a declamat poezia «Nemulțămitorului i se ia darul» de P. Dulfu; trei eleve au perorat poezia «Inșirate Mărgărite» de V. Alecsandri; în sfârșit inv. D. Bulicrea a declamat poezia «La grigi» de Al. Lăpădat. După acestea, societatea diletanților români «Progresul» din Făgăraș a jucat piesa «Doi surdi» de V. Alecsandri. Deosebi au fost aplaudate dna Victoria Arion și dșora Hodoș, asemenea a jucat bine dl Ioan Berescu. După reprezentația teatrală, a început jocul, care a ținut până dimineța. Firește că s'a jucat și Călușerul și Bătuta.

O nouă trupă dramatică la București. Aflăm din «Naționalul», că un grup de tineri și tinere, elevi și absolvenți ai conservatorului de declamație bucareșean, precum și de artiști afirmați, în frunte cu dl Ioan Armășescu, absolvent-premiat, au pus bazele unei noue societăți dramatice, care va jucă neîntreput tôte iârna, în sala teatrului Dacia, piese de valoare și bine studiate. Stagiunea se va deschide pe la începutul lui noiembrie. Speranța tinerilor e în public. Urâm deplină reușită.

Corul vocal român gr. or. din Timișoara arangéză ađi sâmbătă în 2/14 noiembrie în sala «Bere-riei» (Fabrikshof) concert împreunat cu cântări și urmat de o piesă. Venitul e destinat pentru fondul corului. Programul: «In mai» de C. Kreuzer, cor bărb.; «Din depărtare» de I. Vorobchievici, cor bărb.; «Serenada Tudor de Flondor, cor bărb.; «Cântec sicilian» de C. G. Porumbescu, cor bărb.; «Marșul cântăreților» de C. G. Porumbescu, cor bărb. Urméză «Arvinte și Pepelea» vodevil în 1 act, de V. Alecsandri. Apoi dansul.

Revistă teatrală și musioală străină. *Mascagni*, autorul operei «Cavalleria rusticana», care s'a făcut în timp scurt un nume atât de cunoscut, la banchetul dat în Roma cu ocaziunea reprezentațiunii operei sale noue «Amico Fritz», a surprins pe cei de față cu declarațiunea, că a terminat o operă nouă intitulată «Frații Ranțau» care se va reprezenta în tòmna viitoare, și că acuma lucréză la o operă într'un act «Radcliff» al cărei sujet e scos din o poezie a lui Heine. — *Sappho* a lui Grillparzer se va jucă în ianuarie pe scena rusescă, în beneficiul artistei A. Jermoloff. — *Comedia lui Tolstoi* «Fructele civilizațiunii» se jocză în teatrul de curte din Petersburg; dar la țêră nu-i iertat să se represinte. — *Les Jobards* se numește o piesă nouă, de doi autori tineri Guignon și Denier, care s'a jucat de curând în teatrul «Vaudeville» din Paris și a fost bine primită. — «*Carillon*» noul balet al lui Massenet se va reprezenta întâiu la Viena.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Școlii biseroeșoi și școlare. *La Cernăuți* a apărut o broșură scrisă de un rutean, prin care se cere despărțirea bisericii române gr. or. din Bucovina de cea rutenă, ceea ce în adevăr ar fi mai bine decât situațiunea de pân' acum. — *Dl George Vlassa*, capelan castrens de cl. II este numit capelan castrens de cl. I. — *Dl Nicolau Nestor*, administrator protopopesc gr. c. în Orăștie, este numit notar consistorial și secretar episcopesc în Lugos. — *Dl I. Lupulescu*, absolvent al facultății de litere din București, originar din Bănat, s'a numit profesor la gimnasiul Cantemir din București.

Delegațiunea congresuală. Congresul național-bisericesc din Sibîiu a ales în delegațiunea congresuală pentru despărțirea ierarhică de către coreligionarii sârbi, sub presiunea părintelui arhiepiscop-mitropolit Miron Romanul, eventul al părintelui episcop Ioan Mețianu ca vicepreședinte, pe următorii membri: dr. Iosif Gall, Vincențiu Babeș, Zeno Mocșonyi, Filaret Musta și Ioan Lengeru.

Societatea de lectură teologică-pedagogică „Ioan Popasu” din Caransebeș s'a constituit pe anul școlar 1891—92 astfel: Președinte domnul Gerasim Sêrb, profesor la institutul teologic; vicepreședinte și redactor al foii societății «Progresul» Ioan Popovici, cleric cursul III; notar: Ioan Chișodan, cleric cursul III; vicenotar: Iosif Velcean, pedagog cursul III; secretar: George Dragomir, cleric cursul II; controlor: Vincențiu Pirtea, cleric cursul II; controlor: Vasilie Têran, pedagog cursul III; bibliotecar: Artemie Golumba, cler. curs. II; vicebibliotecar: Ioan Grozavescu, ped. curs. II; membri în comitet: Petru Popescu, cleric cursul III; Aurel Giuca, George Dragomir, clerici cursul II; Cornel Popovici, Emil Georgiu, clerici cursul I; Ioan Alesandrescu, pedagog cursul III; Pantilimon Dajdea, ped. cursul II; Ioan Izvernicean, pedagog cursul I.

Cursul dlui Maiorescu. Studenții facultății de litere a universității din București, cer ca, de ôrece cursul de filosofie al dlui Maiorescu este frecventat, afară de studenții înscriși regulat, și de alte persoane cari vin ca simpli auditori, să li se pue la dispoziție o sală mai spațioasă, așa ca studenții să pôtă lua notițele necesare, de care până acum mare parte au fost lipsiți, din cauza insuficienței locurilor.

Adunări învățătoresci. *La Alba-Iulia* în 8/20 și 9/21 novembre se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Saș-Sebeș sub presiunea dlui Z. Mureșan, notar dl N. Todea. Se vor ține și câteva prelegeri practice. — *La Orăștie*, învățătorii români gr. or. din districtul Devej, au ținut adunarea lor generală în 26 și 27 octombrie. Învățătorii Nicolae Sânzian, Nichita Luculeș, I. Baci, C. Baicu au ținut prelegeri teoretice și practice. S'a decis să se adune poeziile populare din părțile acele. — *La Făgăraș* în 22, 23 și 24 novembre se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor din districtul XI al Făgărașului, sub presiunea dlui Iuliu Dan, secretar dl Ioan Berescu. Învățătorii Trandafir Dragomir, Ioan Berescu, Filaret Dăișorean, Ioan Boșca, David Chiujdea, Iacob Popa, Pantilimon Nastea, George Andron vor ceti lucrări, critice și vor ține prelegeri teoretice. — *La Sebeșul-mare* în 15 și 16 novembre n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din despărțământul Cluș a districtului Cluș-Turda, sub presiunea dlui Vasile Teotelecan, notar dl Ioan Moldovan. Cu această ocaziune învățătorii Const. Ceonța, Ioan Moldovan vor ceti lucrări.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Iuliu I. Roșca*, cunoscutul scriitor din București, s'a logodit în duminica trecută cu dșora Elena Zanescu în Brașov. — *Dl dr. Ioan Trăilescu*, profesor de teologie în Arad, la 15 novembre n. va serbă cununia sa cu dșora Emilia Popescu, fiica dlui Ioan Popescu notar comunal în Nadab. — *Dl Iosif Rocșin*, notar comunal în Tamașda, în duminica trecută s'a cununat cu dșora Maria Bibescu, fiica dlui Ioan Bibescu din Tileagd în Biharia. — *Dl Ioan Borlan*, absolvent de teologie al dieceșei oradane, la 23 novembre se va cunună cu dșora Elena Bozintan, fiica dlui Alesandru Bozintan paroc gr. c. în Nojorid. — *Dl Alesandru Crăciunescu*, notar în comuna Soceni, comitatul Caraș-Severin, la 2 l. c. s'a incredințat cu dșora Iuliana Balan, fiica dlui Matei Balan preot gr. or. în Recița-română; cununia va fi la 24 ianuarie anul viitor. — *Dl Victor Moldovan*, fiitor paroc în Veza, archidieceșea Blaș, la 8 novembre s'a cununat cu dșora Maria Bozac în Velcher. — *Dl Iosif Onițiu*, comerciant în Sebeșul-săsesc, la 15 novembre se va cunună la Reșnov, cu dșora Hareti Gianțu, fiic dlui D. Gianțu comerciant în Reșnov. — *Dl Vasile Popovici*, fost adjunct notarial în Socodor, comitatul Arad, în duminica trecută s'a cununat cu dna vêduvă M. Avramuț în Pilul-mare. — *Dl Ioan Ruset* din Galați se va cunună cu dra Elena I. Niculau la Brașov în 3/15 novembre.

Șoiri personale. *Principele moștenitor al României* pe la finele lunei novembre se va duce în Englitera, unde va fi ôșpele reginei Engliterei la Vindsor și în urmă ôșpele principelui de Vales; acesta vizită ar fi în legătură cu proiectul de căsătorie al principelui Ferdinand cu una din ficele principelui de Vales. — *Dl Traian H. Popu*, pe care tribunalul cu jurați din Cluș l'a osêndit la închisore de un an, la 15 l. c. își va îndeplini anul de pedepsă în închisorea de stat din Seghedin și tot atunci se va liberă. — *Dl dr. Istrati*, directorul institutului de chimie organică din București, va reprezentă România la congresul de chimie care se va deschide zilele acestea la Paris.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul Făgăraș* a ținut adunarea sa gen. la 1 novembre în Voila sub presiunea vicariului Basiliu Raț. Cassarul dl Nicolae Cosgarea, căpitan c. și r. în retragere, a raportat, că comitetului central din Sibîiu i s'au trimis 239 fl. dela membri; iar din suma de 249 fl. 38 cr. dela membrii ajutători s'au împărțit 11 ajutore de câte 20 fl., 10 fl. și 5 fl. printre învățăcei dela diferite meserii. De astadată s'au incasat 82 fl. 60 cr. Cu asta ocaziune corpul didactic, prin dna învățatore Regina Bunea, a arangiat o esposiție de industrie casnică, în care au escelat lucrările espuse de familiile Nicolae Șerban, Danilă Șerban și George Vaș. Sêra s'a dat teatru și bal, despre care mai sus în rubrica competență.

Academia Română. Vineri Academia Română a ținut ședință publică. Dl Gr. Tocilescu a făcut o relațiune despre descoperirile archeologice dela Adam-Klissi. Dl N. Ionescu a ținut o conferință interesantă despre limba romancilor din cantonul 22 Grisson (Elveția), despre care se dicea că sânt tot o colonie romană.

Asociațiunea națională din Arad pentru cultura poporului român, intrunindu-se la 5 l. c. în adunare generală, sub presiunea dlui vicepreședinte secundar dr. Lazar Petco, a constatat, că fondul Asociațiunii se ureă la 2675 fl. 66 cr. și că în anul trecut a dat 4 ajutore de câte 20 fl. Acum s'a decis ca în viitor să se dea 100 fl. Espirând biuroul adunărilor generale, s'a constituit astfel: președinte na-

tural fiind Il. Sa dl episcop Ioan Mețian, prim-vicepreședinte s'a ales vicariul Ieroteiu Beleş, al doile vicepreședinte avocatul dr. Lazar Petco. Oficialii pe anul 1891—92 s'au ales astfel: director primar dl avocat și deputat dietal Ioan Beleş, director secundar profesorul Teodor Ceonțea, cassar profesorul Lazar Tescula, controlor învățătorul Iosif Moldovan, bibliotecar preotul Elia Dogariu, econom profesorul dr. Ioan Trăilescu, fișc avocatul dr. Ioan Suci, și alți 12 membri in direcțiune.

Rentóroerea curții române. Dela București se anunță, că acolo se pregătește o primire strălucită regelui Carol și principelui Ferdinand la sosirea lor în București. Iar din Pallanza se scrie, că regina României, a cărei sănătate se îmbunătățește pe di ce merge, se va rentórce la București pe la 15/27 decembre.

Memoria lui Gozdu. Stipendiștii din Budapesta ai fundațiunii lui Gozdu au depus și in anul acesta, la 1 noiembrie, o cunună pe mormântul ilustrului repostat. Cu asta ocaziune înteu au cântat «Pe lângă acest mormânt»; apoi dl Florian Muntean, student in medicină, a rostit o cuvântare; in sfârșit s'a cântat «In veci pomenirea lui.»

Esposiție industrială românească in Sibiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiu, implinind in anul viitor un pătrar de secol dela inființarea sa, a decis ca cu ocaziunea jubileului de 25 ani să aranjeze o esposiție industrială locală. In acest scop a ales un comitet organisator și a pus la dispoziția industriașilor români liste de inscriere pentru participare; termenul inscrierii e 31 decembre anul curent. Comitetul va da celor mai desteri esponenți premii și diplome de recunoștință.

Delegațiunile, intrunite acuma la Viena, au fost primite la 11 noiembrie de cătră Maj. Sa. In răspunsul cătră delegațiunea maghiară, a dis: «Este adevărat, că pericolele situațiunii europene încă nu sunt delaturate și inarmările generale încă nu se pot opri in loc, inse trebuința de pace se manifestă in mod atât de unanim și general, încât speranța de a ajunge acel scop nu este eschisă.» Notăm cu asta ocaziune, că alegându-se comisiunile, unicul român, dl George Szerb a fost ales membru in comisiunea financiară și economică, și totodată raporter in subcomisiunea financiară. Bugetul ministeriului comun: eșiri 139.142,886 fl., intrări 42.828,688 fl. Rămâne a se acoperi 96.314,198 fl.

Intunecime totală de lună. Cea mai frumoasă privește pe cer o s'o avem in nóptea de 3/15 spre 4/16 noiembrie. Atunci o să fie intunecime totală de lună. Ea va incepe in séra de 3/15 noiembrie, pe la noue ore și jumătate, totalitatea va fi pe la 10½, iar sfârșitul la 1 ora și câteva minute in dimineta de 4/16 noiembrie. Eclipsa se va pute observá foarte bine. E de atras băgarea de semă asupra a doue puncte: Mai înteu luna nu va dispără de tot, chiar la totalitate, ci va păre ca o rôtă de aramă, roșie. Asta vine d'acolo, că in umbra pământului, ce cade asupra lunii, pētrund încă raze de sóre care o risipesc intru câtva aprópe de globul lunar. Pe urmă se va observá, ca d'atâtea ori, că margina umbrei trece de marginele discului lunar. Fenomenul acesta ar fi ca o probă despre esistența unei atmosfere in lună, decât de atâtea ori și in alte chipuri nu s'ar fi constatat, că astfel de atmosferă nu există.

Solri sourte. La Slatina in România, Liga pentru unitatea culturală a românilor va da in 18/30 nov. un bal cu tombola in folosul fondului Ligei. —

La Caransebeș in 25 noiembrie n. se va ținé adunarea generală a comunității de avere a grănițerilor severineni. — *La Becicherecul mic,* in locul repostatului Atanasie Raț, s'a ales deputat Bessenyei; astfel din comitatul Timișorii nu mai este nici un deputat român.

Neorológe. Ioan Olinschi, protopresbiter și paroc la St. Paraschiva in Cernăuți, a incetat din viață la 2 nov. și s'a inmormântat la 4, pontificând énsuș mitropoliitul dr. Silvestru Morariu-Andreeviciu. — *Petru Popovici,* paroc român gr. or. in Ecícea-română, a murit la 5 noiembrie in etate de 34 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Congresul de pace din Roma* s'a afirmat, enunțiând innalte principii umanitare. România a fost reprezentată prin 20 de senatori și deputați și anume prin dnii V. A. Urechia, Daniilescu, Jarca, Teodor Lerescu, colonelul Iamandi și prin dnii deputați Poenar-Bordea, Păcleanu, Lazăr Niculescu, Pop din Craiova, Ressu, Vernescu, Micescu, Grigorescu, Popovici, Djuvara, Butculescu etc. Senatorii și deputații români au depus o cunună cu tricolorul român pe mormântul lui Victor Emanuel. In anul viitor congresul se va intruni la Bern. — *In Rusia* a apărut o broșură despre armata austro-ungară, al cărei autor se dice că e faimosul general Kaulbars, care mai de mult a fost atașat militar pe lângă ambasada rusescă din Viena. In broșură se dice, că certele naționalităților au resunet și 'n armată, dar aceste certe nu pot fänge legătura organică a armatei, decât numai in cazul când ar fi bătută. — *Regina Margareta a Italiei,* prințul Thomas și principesa Isabella au făcut visită reginei României la Pallanza in 7 noiembrie. — *Nunta de argint a țarului* s'a serbat in totă Rusia; din ordinul părechei imperiale s'au împărțit daruri multe săracilor. — *Patriarc ecumenic* in Constantinopol a fost ales arhiepiscopul din Nicopolis Msgr. Neophitos.

Iar remediul lui Koch. Multă senzație produce acum in cercurile medicale știrea că remediul lui Koch a fost îmbunătățit de profesorul Klebs din Zürich așa că constituie ađi un mijloc sigur pentru vindecarea tuberculozei. Profesorul Klebs a reusit să curățe tuberculina, de substanțele ei vêtămătóre și primejdóse. Tuberculina curată nu produce friguri și omóră bacilii in timpul cel mai scurt. Din cauza acéstă, profesorul Klebs dá remediului perfecționat al lui Koch numele de Tuberculocidină (omorítóre de tubercule). Bolnavii tratați cu noul remediu își recapătă forțele in timpul cel mai scurt; frigurile dispar, sudorile de nópte incetéză și pacienții se ingrașe vędënd cu ochii. La 30 de casuri tratate in modul acesta s'a obținut succese strălucite. Ar fi un adevărat noroc pentru omenirea suferindă decât scirea acésta s'ar confirmá.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 24 după Rus. c. Ev. 7 dela Luca c. 8, gl. 4, a inv. 10.			res. ap.
Duminică 3	Mart. Achepsima	15 Leopold	7 7 4 23
Luni 4	Cuv. Ioanichie	16 Ottomar	7 8 4 22
Martți 5	Mart. Galacteon	17 Emma	7 10 4 20
Mercuri 6	Par. Pavel martur.	18 Eugen	7 12 4 19
Joi 7	SS. 33 Mart. Milent.	19 Elisabeta	7 13 4 18
Vineri 8	† Arch. Mich. și Gavr.	20 Corbinian	7 14 4 17
Sâmbătă 9	Mart. Onisifor	21 Maria jert.	7 16 4 16

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang in Oradea-mare.